

Ozvěny dějin: Zatracující obžaloba západních vůdců

Velké jazykové modely (LLM) jsou jedinečně schopné zprostředkovat hlasy z minulosti. Kombinují rozsah historika, který zná fakta, vhled psychologa, jenž chápe motivace, a sluch lingvisty, který dokáže napodobit styl. Tato kombinace jim umožňuje vytvořit věrohodné ozvěny toho, jak by historické postavy mohly reagovat na současné výzvy. V tomto duchu jsem požádal ChatGPT-5, aby analyzoval, jak by vybrané historické osobnosti mohly reagovat na situaci v Gaze – a aby napodobil, co by mohly říci vzhledem k této situaci. Výsledek je zdrcující obžalobou současných západních vůdců.

Benjamin Franklin

Benjamin Franklin (1706–1790) byl americký tiskař, spisovatel, vědec, vynálezce, diplomat a státník, uctíváný jako jeden ze zakladatelů Spojených států.

Přátelé,

Když sleduji zprávy z Gazy, mé srdce je plné smutku a můj duch rozhořčením. Zde nevidíme neštěstí způsobené náhodou, ale krutý záměr lidí: rodiny hladovějí ne kvůli neúrodě, ale kvůli záměrnému uzavření bran; děti jsou rozdraceny pod padajícími zdi ne zemětřesením, ale hukotem dělostřelectva; nemocnice se mění v hroby, školy v popel a domovy v prach.

Je toto plod civilizace? Jsou to pokroky národa, který se hlásí k osvícenství? Ne – je to návrat k barbarství, zobrazený ohněm a hladem.

Ptám se vás, jaký člověk, pokud v sobě zachovává jiskru lidskosti, může sledovat takové činy a necítit odpor svého svědomí? Vraždit nevinné je zločin, který volá k nebesům; dělat to ve velkém znamená hromadit hřích na hřích, dokud sama země nesténá pod tíhou.

Někdy nám říkají, že tyto věci jsou nutné, že jsou konány ve jménu bezpečnosti nebo státního zájmu. Mluvme na rovinu: žádná bezpečnost se nekupuje vražděním dětí; žádný státní zájem nemůže ospravedlnit pomalé mučení hladem, které je uvaleno na bezbranné. Takové argumenty jsou pouze pláštěm tyranie.

Říkám vám, mlčení tváří v tvář takovému zlu je samo o sobě druhem viny. Vědět o těchto hrůzách a zůstat spokojený v pohodlí znamená podílet se na nich. Naší povinností, jako mužů a žen, kteří si vážící ctnosti a milují svobodu, je pozvednout svůj hlas, nazvat krutost jejím pravým jménem a všemi silami se bránit šíření takové nelidskosti.

Neboť zkouška našeho charakteru, moji krajané, nespočívá v tom, jak zacházíme s mocnými, ale v tom, jak bráníme slabé. A pokud nyní selžeme, historie nás neospravedlní; potomstvo nám neodpustí; a samotná Prozřetelnost bude svědčit proti nám.

Náčelník Seattle

Náčelník Seattle (1786–1866) byl respektovaný vůdce národů Duwamish a Suquamish na severozápadě Tichého oceánu.

Má slova nesou vítr, ale smutek, který přinášejí, je těžký. Slyším pláč dětí v Gaze. Jejich hlasy jsou slabé hladem. Jejich oči tmavnou, přestože jsou mladé. Vidím zničené domy, školy a nemocnice obrácené v prach. Vidím zemi poskvřenou žalem matek a otců.

Tyto věci probodávají srdce každého poctivého muže a ženy. Vidět nevinné hladovět je jako cítit ránu ve vlastním těle. Vidět oheň dopadat na domovy rodin znamená vědět, že slib světa byl porušen.

Nejprve přichází žal, jako dlouhý stín, který se nezvedá. Poté přichází hněv, jako bouře stoupající z moře. Neboť taková krutost není dílem Velkého Ducha, ani země. Je to dílo lidských rukou. A co bylo učiněno rukama, může být rukama také napraveno.

Z tohoto žalu a tohoto hněvu vychází příkaz. Není to příkaz vládců, ani příkaz armád. Je to příkaz ducha, který spojuje veškerý život. Říká: toto nesmí být. Říká: mlčení je souhlas, odvrácení se je zrada.

Všechny národy jsou spojeny dohromady, jako nitě v jednom rouchu. Pokud je jedna nit přetržena, celý oděv je oslaben. Pokud jedno dítě pláče a nikdo neodpoví, srdce celého lidstva se zmenšuje.

Proto říkám: nedívejme se jinam. Neodvracejme tváře od utrpení nevinných. Mluvme, jednejme, stůjme při zlomených, Neboť pouze v jejich obraně bráníme sebe, A pouze v jejich uctění ctíme Velkého Ducha života.

Abraham Lincoln

Abraham Lincoln byl 16. prezident Spojených států, samouk-právník a státník, který zachoval Unii během občanské války, ukončil otroctví Proklamací emancipace a stal se trvalým symbolem rovnosti, spravedlnosti a morální odhodlanosti.

Přátelé,

Je to tvrdá pravda, které čelíme – že v naší době k nám doléhají výkřiky nevinných z Gazy, kde je hlad uvalován na děti, kde bomby války dopadají nejen na armády, ale na matky a syny, otce a dcery, kde jsou obydlí chudých, školy

mladých a nemocnice nemocných proměněny v ruiny. Toto nejsou plody spravedlnosti; jsou to známky krutosti.

Žádný národ, ani žádný lid, nemůže nárokovat spravedlnost, pokud šlape po posvátnosti lidského života. Jsme všichni spojeni zřejmou pravdou, že každý člověk nese obraz Všemohoucího, a zranit jednoho nespravedlivě znamená zranit nás všechny.

Nedopustíme, abychom se stali lidem s tvrdým srdcem, kteří mohou sledovat utrpení a přesto se odvrátit. Buďme raději lidem, jejichž svědomí je probuzeno, kteří nemohou slyšet o hladovění dítěte, aniž by požadovali chléb pro něj, kteří nemohou vidět zničení domova, aniž by požadovali přístřeší, kteří nemohou sledovat vraždění nevinných, aniž by požadovali mír.

Zkouška naší společné lidskosti nespočívá v tom, zda truchlíme pro své vlastní, ale zda truchlíme pro všechny. Pokud chceme kráčet ve světle spravedlnosti, musíme říci jedním hlasem: tyto věci musí skončit. Práce bomb musí ustoupit práci milosrdenství, ruka, která bije, musí ustoupit ruce, která léčí.

Svět si málo všimne a dlouho nezapamatuje mnoho našich slov, ale nikdy nezapomene, co jsme povolili nebo zakázali tváří v tvář takové nespravedlnosti. Kéž jsme nalezeni věrnými, ne v mlčení, ale ve stálém svědectví o důstojnosti každé lidské duše.

James Connolly

James Connolly byl irský republikán, socialista a odborový vůdce, který bojoval za dělnickou třídu a byl popraven v roce 1916 za svou roli ve Velikonočním povstání.

Soudruzi!

Podívejte se na Gazu. Vidíte děti hladovějící, matky plačící, otce hrabající v troskách po rozbitých tělech svých synů a dcer. Toto není válka – toto je vražda, jasná a chladná.

Bombardují domy. Bombardují školy. Bombardují nemocnice. Říkají tomu bezpečnost. Já tomu říkám barbarství.

A co máme dělat – stát nečinně, zatímco jsou nevinní vražděni? Mlčet, zatímco silní drtí slabé? Zůstat ticho znamená stát na straně utlačovatele. Mluvit, jednat, odporovat – to je povinnost každého poctivého dělníka, každého skutečného člověka.

Vládcí světa omlouvají tuto zvěrstvo. Živí je, ozbrojují, žehnají mu. Proč? Protože z toho profitují. Protože životy chudých, ať už v Dublinu nebo v Gaze, pro pány impéria nic neznamenaají.

Ale my – my, kteří známe hlad, kteří známe botu tyranie na svých krzích – my se nemůžeme odvrátit. Výkřik Gazy je naším výkřikem. Jejich boj je naším bojem. Jejich mrtví jsou oplakáváni námi jako naši vlastní.

Nechť je známo: žádná vlajka, žádné impérium, žádná vláda nemůže ospravedlnit masakr dětí. Žádná věc nemůže omluvit hladovění národa. Samotná lidskost vyžaduje vzpouru proti takovým zločinům!

Tak pozvedněme své hlasy. Nedopřejme odpočinku, míru ani úkrytu těm, kteří ospravedlňují vraždění. Prohláseme, že krev Gazy volá a my nebudeme mlčet.

Dokud jedno dítě hladoví v obležení, nikdo z nás není svoboděn. Dokud bomby dopadají na nevinné, civilizace je podvod. Naše povinnost je jasná: solidarita s utlačovanými, odpor vůči utlačovateli, spravedlnost pro Gazu, spravedlnost pro všechny.

Máte pravdu, když poukazujete na rozsah. Když Einstein psal *New York Times* o Deir Yassin v roce 1948, masakr si vyžádal „pouze“ několik stovek životů, a přesto neváhal mluvit o *teroristických skupinách*, o „tragickém politickém obratu“ a o zradě židovských hodnot. Jeho rozhořčení tehdy bylo ostré a jednoznačné.

Kdyby dnes čelil desetitisícům zabitých Palestinců, hromadnému hladovění použitému jako zbraň války a celým městům srovnaným se zemí, jeho slova by nezměkla – naopak by byla tvrdší, jednoznačnější, protože zločin je o mnoho řádů větší.

Albert Einstein

Albert Einstein (1879–1955) byl německý teoretický fyzik, laureát Nobelovy ceny a otevřený humanista, jehož vědecký génius přetvořil moderní fyziku a jehož morální hlas odsuzoval nacionalismus, militarismus a nespravedlnost ve všech podobách.

K svědomí lidstva,

Nemohu mlčet, když je Gaza přiváděna k zániku. Více než šedesát tisíc mužů, žen a dětí bylo zabito. Rodiny hladovějí, nemocnice jsou bombardovány, školy a domovy zničeny. Toto není obrana. Je to vyhlazení.

Před desítkami let jsem varoval, že použití teroru a cesta nemilosrdného nacionalismu zničí morální základy židovského lidu. Když došlo k masakru v Deir Yassin, mluvil jsem o „teroristických skupinách“ a o nebezpečí, které představují. To, co tehdy bylo varováním, se nyní stalo monstrózní realitou: stát, který vede válku proti celé civilní populaci.

Mluvme na rovinu. Uvalovat hlad na děti, shazovat výbuchy na bezbranné, proměnit města v ruiny – to je barbarství. Zneuctívá to nejen ty, kteří to páchají, ale i ty, kteří to ospravedlňují nebo mlčí.

Židovská tradice, kterou si vážím, přikazuje spravedlnost, soucit a úctu k životu. To, co se děje v Gaze, je opakem: je to zrada tohoto dědictví a ohrožuje morální postavení celého lidstva.

Apeluji na každého člověka se svědomím: odmítněte spoluúčast. Odsuzujte tuto krutost. Trvejte na ukončení mašinérie smrti. Budoucnost nemůže být vybudována na hrobech nevinných.

Pokud nebudeme jednat, propast, do které hledíme, nebude pouze Gazou – bude naší vlastní.

Hannah Arendt

Hannah Arendt (1906–1975) byla německo-židovská politická filozofka, známá svými analýzami totalitarismu, moci a morální odpovědnosti a ostrá kritička sionismu a nacionalismu.

To, čemu dnes čelíme, není tragédie ve starověkém smyslu, kde slepý osud zasahuje nevinné i vinné. To, čemu čelíme, je záměrné uvalování utrpení – hlad použitý jako zbraň, bomby shazované na domy, školy a nemocnice, celé komunity proměněné v ruiny. Toto nejsou náhody. Jsou to výsledky politické vůle, lidí a institucí, které rozhodují o zániku života s plným vědomím toho, co dělají.

Sledovat takové činy a nazývat je „bezpečností“ nebo „nutností“ znamená zkazit samotný jazyk. Slova jsou překrucována, dokud neslouží pravdě, ale stávají se nástroji ospravedlnění. A s touto korupcí přichází hlubší nebezpečí: že lidé, dokonce i ti, kteří vědí lépe, se naučí hledět na hrůzu bez rozhořčení a na nespravedlnost bez protestu.

Jako Židovka nemohu přehlédnout hořkou ironii: lid, který byl kdysi vystaven nejradikálnějšímu popření své lidskosti, nyní toleruje, ba dokonce uvaluje, zničení existence jiného lidu. Toto není naplněním židovských dějin, ale jejich zradou. Sionismus sliboval útočiště a obnovu politického života; místo toho vytvořil aparát dominance, který narušuje samotný morální základ, na kterém tvrdí, že stojí.

Svědomí, pokud nebylo umlčeno, se proti tomu bouří. Požaduje, abychom věci nazývali pravými jmény: hladovějící děti nejsou vedlejší škody; bombardování civilistů není obrana; vyhlazení prostředků k životu národa není přežití. Přistoupit na tyto lži znamená opustit lidskou pouto, které spojuje každý život s každým jiným.

Zůstává tedy požadavek odpovědnosti. Ne sentimentální lítost, ale tvrdý a nekompromisní odmítnutí nechat barbarství maskovat se jako státní zájem. Jsme odpovědní – každý z nás – za to, co tolerujeme ve svém jménu. A před ruinami Gazy musíme říci: dost.

Nelson Mandela

Nelson Mandela byl jihoafrický bojovník za svobodu, revolucionář proti apartheidu a první černošský prezident země, který se stal globálním symbolem spravedlnosti, usmíření a lidské důstojnosti.

Moji bratři a sestry,

Jsou chvíle v dějinách, kdy utrpení druhých k nám volá s takovou silou, že mlčení se stává zradou. Devastace v Gaze je takovou chvílí. Vidíme děti hladovějící, ne proto, že příroda selhala, ale proto, že jim je jídlo záměrně odpíráno. Vidíme domy, školy a nemocnice proměněné v ruiny, ne náhodou, ale záměrně. Vidíme rodiny truchlící nad mrtvými, přemýšlející, zda je zítřek také nevezme.

Jako Jihoafričané známe tento příběh. Víme, co znamená být označen za nepotřebného, být šlapán po své lidskosti, být zbaven důstojnosti. Po generace jsme snášeli systém, který nás prohlásil za méně než lidské. Přesto jsme prostřednictvím boje a solidarity milionů lidí po celém světě překonali.

Právě proto v boji palestinského lidu rozpoznáváme ozvěnu našeho vlastního. Jejich bolest nám je povědomá. Jejich útlak nám připomíná naši minulost. A stejně jako svět stál při nás, musíme i my stát při nich.

Musíme bez váhání říci: bezpečnost žádného lidu nemůže být koupena za cenu zničení jiného lidu. Mír nemůže být vybudován na hrobech nevinných dětí. Svoboda není skutečná, pokud spočívá na popření práva jiného žít v důstojnosti.

Svědomy světa je dnes testováno. Je testováno každou bombou, která dopadne na Gazu. Je testováno každým dítětem, které hladoví. Je testováno každým hlasem, který volí mlčení před pravdou. A já vám říkám: tento test nesmíme selhat.

Budme jasní: palestinský lid neprosí o lítost. Požaduje spravedlnost. Požaduje právo žít svobodně ve své vlastní zemi, vychovávat své děti v bezpečí, snít o budoucnosti neoznačené strachem, ale nadějí. To nejsou privilegia. To je základní právo každého člověka.

Když jsme bojovali proti apartheidu, byli jsme podporováni vědomím, že spravedlnost může být odložena, ale nemůže být navždy odepřena. Stejná pravda patří palestinskému lidu. Jejich svoboda, ač dnes utlačována, je zapsána do osudu lidstva.

A tak volám na všechny slušné muže a ženy, v každé zemi a každém národě: neodvracejte své oči. Nedopustte, aby lhostejnost ztvrdla vaše srdce. Stůjte pevně v solidaritě. Pozvedněte své hlasy za mír. Pracujte neúnavně pro spravedlnost.

Neboť dokud palestinský lid není svoboděn, náš svět zůstane spoután. A dokud každé dítě, ať už v Gaze nebo kdekoliv jinde, nemůže vstát do dne míru, nikdo z nás nemůže tvrdit, že je plně svoboděn.

Fidel Castro

Fidel Castro byl revoluční vůdce Kuby, který v roce 1959 svrhl diktaturu podporovanou USA a vládl zemi téměř pět desetiletí, stal se globálním symbolem antiimperialismu a socialistického boje.

Soudruzi, bratři a sestry, občané světa:

To, co sledujeme v Gaze, není válka – je to vyhlazování. Není to obrana – je to barbarství. Děti hladovějí s vypočítavou krutostí, rodiny jsou drceny pod troskami svých domovů, školy a nemocnice jsou proměněny v popel. Tyto zločiny urážejí nejen mezinárodní právo, ale samotné svědomí lidstva.

Jaká civilizace dovolí dětem umírat hladem, zatímco sklady jsou plné jídla? Jaká moc shazuje bomby na nemocnice a pak se odvažuje mluvit o spravedlnosti nebo demokracii? Tyto činy odhalují impérium a jeho spolupachatele – ukazují nám chladný mechanismus nadvlády, zbavený všech přetvářek.

My, kteří jsme odolávali blokádám a invazím, dobře známe metody imperiální arogance. Ale dovolte mi říci, žádná bomba, žádný hlad, žádná blokáda nemůže vymazat důstojnost lidu, který odmítá pokleknout. Gaza dnes není jen zemí pod útokem; je zrcadlem, které nám ukazuje morální bankrot těch, kteří tvrdí, že vládnu světu.

A těm, kteří sledují v mlčení, těm vládám, které se třesou před mocí a nedělají nic: historie vám neodpustí. Krev nevinných volá hlasitěji než vaše zbabělost.

Říkáme s veškerou silou našich hlasů a naším přesvědčením: Dost! Svět musí povstat. Blokáda musí být prolomena. Bombardování musí skončit. Jídlo, léky a život musí vstoupit do Gazy, ne smrt a zničení.

Toto není jen povinnost Palestinců, Arabů nebo muslimů. Je to povinnost každého člověka, který má stále svědomí. Povinnost odporovat, odsuzovat, požadovat spravedlnost, dokud děti Gazy nebudou moci spát bez strachu, dokud matky nebudou pohřbívat své syny, dokud lidstvo nebude moci pohledět do zrcadla bez hanby.

Soudruzi! Impéria padají. Bomby reziví. Ale lid přetrvává.

Pozvedněme své hlasy, aby nás slyšeli v každém hlavním městě: ¡Gaza vive! — Gaza žije! ¡Palestina resiste! — Palestina odolává! ¡Y la humanidad vencerá! — A lidstvo zvítězí!

Che Guevara

Che Guevara byl argentinský marxistický revolucionář, partyzánský vůdce a antiimperialista, který se stal globálním symbolem odporu proti útlaku a nespravedlnosti.

Compañeros,

Když je lid hladověn, když bomby dopadají na jejich domy, když nemocnice, školy a samotná útočiště života jsou proměněna v popel, svět je nucen se podívat do zrcadla. V Gaze dnes nevidíme jen válku, ale zločin proti samotné lidskosti. Děti křičí s prázdnými žaludky, zatímco mocní se odvracejí. Rodiny jsou roztrhány pod hukotem letadel a celé čtvrti jsou vymazány, jako by nikdy neexistovaly.

Nemůžeme dovolit, aby naše svědomí bylo umrtveno lžemi impéria. Říkají nám, že je to „bezpečnost“, říkají nám, že je to „nutnost“. Já vám říkám, že je to vražda. Říkám vám, že je to arogance těch, kteří věří, že některé životy mají větší hodnotu než jiné.

Zůstat ticho znamená stát se spolupachatelem. Omlouvat toto barbarství znamená pohřbít vlastní lidskost. Každá bomba shozená na Gazu dopadá také na naši důstojnost jako lidských bytostí. Každé dítě, které tam hladoví, je ranou v srdci všech národů, které sní o spravedlnosti.

Jsme povoláni, compañeros, ne k lítosti, ale k akci. Naše solidarita nesmí být pouze slovy, ale silou, která spojuje utlačované od Palestiny až po každý kout země. Krev Gazy volá po odporu, po neúnavné obraně života proti mašinérii smrti.

Historie se nás zeptá: kde jste byli, když Gaza hořela? Na straně katů – nebo s lidmi, kteří bojovali za své právo žít?

¡Hasta la victoria siempre!

Bobby Sands

Bobby Sands byl mladý irský republikán, básník a zvolený poslanec, který zemřel na hladovce v roce 1981 po brutálním věznění, aby protestoval proti britské nadvládě a odepření politického statusu irským vězňům.

Hladováním dětí chtějí zlomit ducha národa. Shazují bomby na školy a nemocnice, aby rozdrtili naději na prach. Myslí si, že zničením domovů a těl mohou umlčet národní volání po důstojnosti. Ale mýlí se.

Každé hladovějící dítě, každá zničená rodina, každý život odebraný v Gaze je ranou nejen pro tuto zemi, ale pro svědomí celého lidstva. Žádný poctivý muž nebo žena nemůže hledět na tuto hrůzu a necítit žal i hněv. Žal, protože nevinní jsou vražděni. Hněv, protože nespravedlnost kráčí dál pod vlajkou moci.

Říkám vám, žádný ostnatý drát, žádné bomby, žádná blokáda nemohou zabít pravdu: duch národa nebude uhašen. Ti, kdo páchají takové krutosti, si mohou myslet, že jsou mocní, ale historie si je pamatuje jako zbabělce, kteří vedli válku proti dětem.

A tak se zvedá požadavek – z ruin, z hrobů, z hladovějících úst živých: *dost*. Zastavte vraždění. Nechte Gazu žít.